

T.a.v. de leden van de gemeenteraad

Ons kenmerk [2019/838024](#)
Datum 14 oktober 2019
Contact Inge Mulders
Telefoon 023-511 4885
E-mail imulders@haarlem.nl
Bijlage(n) 1

Onderwerp: RKC Informatiebrief Uitkomsten gezamenlijk onderzoek rekenkamer(commissie)s naar toegankelijkheid gemeentelijk beleid

Geachte raadsleden,

De Rekenkamercommissie Haarlem heeft meegedaan aan een gezamenlijk onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) en het College voor de Rechten van de Mens naar toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Hierbij is door externe onderzoekers het beleid van 47 gemeenten getoetst aan het VN-verdrag Handicap. Gemeenten hebben een belangrijke rol bij de implementatie van dit verdrag dat in 2016 door 160 landen, waaronder Nederland, is geratificeerd.

Met deze brief stellen wij u graag op de hoogte van de resultaten van dit onderzoek voor de gemeente Haarlem. In onderstaand kader zijn de belangrijkste bevindingen weergegeven. De bevindingen hebben uitsluitend betrekking op het beleid van de gemeente (de uitvoering hiervan is niet onderzocht). In de bijlage achteraan deze brief wordt een nadere toelichting gegeven op het VN-verdrag en de uitkomsten van de beleidsscan.

Belangrijkste bevindingen beleidsscan

- 1) Haarlem geeft invulling aan het VN-verdrag Handicap in een integraal beleidsdocument. Dit is in lijn met de voorkeur van de wetgever en geldt in totaal voor 12 van de 47 gemeenten die zijn onderzocht.
- 2) Aandacht voor bewustwording en ontmoeting. In 2018 is een 'Jaar van de toegankelijkheid' georganiseerd. Hiermee geeft Haarlem invulling aan de bepalingen uit VN-verdrag om bewustwording in de samenleving en ontmoeting tussen mensen met en zonder beperking te bevorderen.
- 3) Ervaringsdeskundigen hebben een belangrijke rol bij de totstandkoming en de invulling van het beleid. Hiermee sluit de gemeente bij een belangrijk uitgangspunt van het VN-verdrag: 'niets over ons, zonder ons.'
- 4) Nog weinig expliciete aandacht voor toegankelijkheid in beleidsdocumenten WMO-, Jeugd- en Participatiebeleid. Het meest recente document (Transformatieprogramma sociaal domein, agenda 2018-2020) dateert van voor het integrale toegankelijkheidsbeleid van de gemeente.

Op basis van de bevindingen uit de beleidsscan concludeert de Rekenkamercommissie dat de gemeente Haarlem in vergelijking met andere gemeenten dit onderwerp relatief snel heeft opgepakt. Toegankelijkheid voor inwoners met een beperking staat nadrukkelijk op de kaart en op belangrijke beleidsterreinen worden concrete maatregelen ingezet om toegankelijkheid te bevorderen en bewustwording rond dit thema te vergroten.

Nu er met het Actieprogramma toegankelijk Haarlem 2019-2021 een integraal beleidsdocument is vastgesteld, is een volgende stap om in de komende periode de vinger aan de pols te houden, het beleid te evalueren en waar nodig aan te scherpen. Aandachtspunten hierbij zijn de borging dat nieuw beleid wordt getoetst aan het VN-verdrag en het laten landen van de maatregelen en uitgangspunten uit het actieprogramma in de beleidsdocumenten sociaal domein (WMO, Jeugd en Participatie). Een goed voorteken is dat in het nieuwe beleidsplan 'Samen voor jeugd' (dat inmiddels in concept is besproken met de Commissie Samenleving) uitgebreid aandacht wordt besteed aan deze doelgroep.

Met vriendelijke groet,

Sacha Schneiders,
voorzitter

Bijlage: Nadere toelichting op de bevindingen¹

Wat is het VN-verdrag Handicap?

Het doel van het VN-verdrag Handicap is om de rechten van personen met een beperking te beschermen en gelijkheid te bevorderen. Belangrijke uitgangspunten van het verdrag zijn: autonomie en onafhankelijkheid, non-discriminatie, volledige participatie in de samenleving en respect voor handicaps als onderdeel van de menselijke diversiteit, gelijke kansen, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, toegankelijkheid en respect voor de identiteit en ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen met een handicap (artikel 3, VN-verdrag Handicap). Sinds de ratificering van dit verdrag in 2016 moeten gemeenten in hun beleid sociaal domein invulling hieraan te geven. Gemeenten hoeven hierbij niet ineens alles op orde te hebben, maar er wordt van hen gevraagd om stapsgewijs hun beleid in overeenstemming te brengen met het verdrag.

Bij het vormgeven van het beleid is het belangrijk dat personen uit de doelgroep zelf worden betrokken (bijvoorbeeld in de vorm van adviesraden). Gemeenten kunnen de bepalingen uit het verdrag een plaats geven in hun afzonderlijke beleidsplannen sociaal domein (Participatie, Jeugd en WMO), maar de voorkeur van de wetgever is om dit in één integraal plan te doen.² Om gemeenten hierbij te ondersteunen is de VNG gestart met een koploperprogramma, en heeft zij een handreiking opgesteld.³

Haarlem geeft invulling aan het VN-verdrag in een integraal beleidsdocument

In mei 2019 is het 'Actieprogramma toegankelijk Haarlem 2019-2021' vastgesteld. Haarlem voldoet hiermee aan de voorkeur van de wetgever om invulling te geven aan het VN-verdrag in een integraal beleidsdocument (ook wel Locale Inclusie Agenda genoemd). In vergelijking met andere gemeenten heeft Haarlem het onderwerp relatief snel opgepakt. Van de 47 gemeenten die in de beleidsscan zijn meegenomen, hebben er 37 geen Locale Inclusie Agenda (zie grafiek 1, Haarlem is hierin oranje gearceerd).

Het actieprogramma heeft een specifieke focus en is gericht op toegankelijkheid voor inwoners met een beperking (zie grafiek 2). Er wordt in verwezen naar het VN-verdrag Handicap (zie grafiek 3) en het bevat beleidsmaatregelen die zich op deze doelgroep richten (zie grafiek 4). Deze maatregelen hebben betrekking op terreinen die worden benoemd in het VN-verdrag: onderwijs & ontwikkeling (artikel 24, VN-verdrag), wonen (artikel 19 en 23), werk & inkomen (artikel 27 en 28), vrije tijd (artikel 9 en 30), vervoer (artikel 9), welzijn (artikel 25) en de positie van kinderen met een beperking (artikel 7). Als

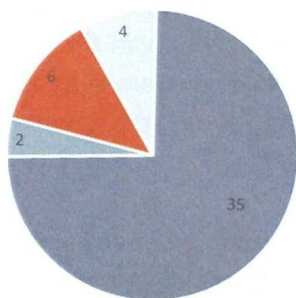
¹ De uitkomsten hebben wij op maandag 23 september besproken en op juistheid geverifieerd met vertegenwoordigers van de gemeentelijke organisatie. Naar aanleiding hiervan heeft de Rekenkamercommissie een aantal aanpassingen doorgevoerd, onder andere omdat er recent een nieuw belangrijk beleidsdocument (Actieprogramma toegankelijk Haarlem 2019-2021) beschikbaar is gekomen dat niet in de beleidsscan was meegenomen. De cijfers in deze brief komen daarom niet overeen met de rapportage van de NVRR.

² Wetsvoorstel 33990 Uitvoering van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap & 33990, nr. 35 - Amendement Van der Staaij/Bergkamp.

³ vng.nl/handreiking-lokale-inclusie-agenda
vng.nl/iedereen-doet-mee

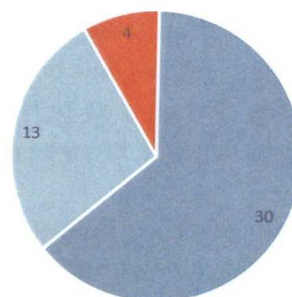
aandachtspunt komt uit de beleidsscan naar voren dat de gemeente geen specifieke maatregelen heeft genomen om te borgen dat nieuw beleid wordt getoetst aan het VN-verdrag (artikel 4.3 van het VN Verdrag).

Grafiek 1: Hoe ver zijn gemeenten met het ontwikkelen van beleid waarin het VN-verdrag Handicap is geïmplementeerd?

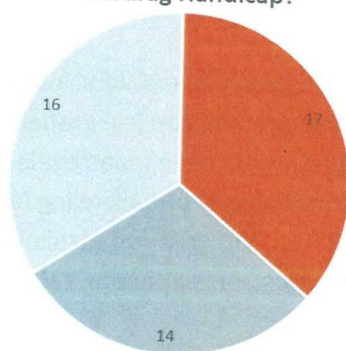
- Verkennde fase: Er is nog geen concreet plan, alleen voornemens
- Plan van aanpak: Er is een plan van aanpak, de eerste stappen zijn gezet
- Gestart: Er is een inclusie agenda, waarmee de gemeente inmiddels is gestart (o.a. Haarlem)
- Evaluatie: De gemeente is al geruime tijd bezig met het thema en is bezig met evalueren en bijstellen van de plannen

Grafiek 2: Wat is de primaire focus van het beleid?

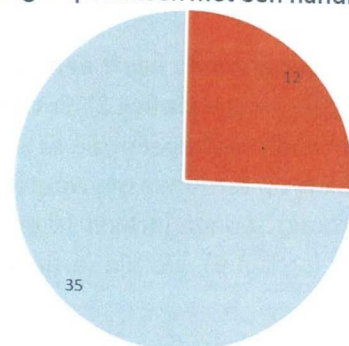
- Algemene norm: Inclusiviteit als algemene norm voor beleid dat alle inwoners van de gemeente raakt.
- Handicap: Inclusiviteit voor mensen met een handicap
- Toegankelijkheid: Toegankelijkheid voor mensen met een handicap (o.a. Haarlem)

Grafiek 3: Wordt in het (voorstel voor) inclusiebeleid expliciet verwezen naar het VN-verdrag Handicap?

- Ja (o.a. Haarlem)
- Nee
- Niet van toepassing (er is geen beleid, of een voorstel hiertoe)

Grafiek 4: Is er gericht beleid voor inclusie/toegankelijkheid/meedoen van de doelgroep mensen met een handicap?

- Ja (o.a. Haarlem)
- Nee

Routekaart 2030 en Plan van aanpak diversiteit en inclusie

Andere belangrijke beleidsdocumenten van de gemeente op het gebied van toegankelijkheid zijn de routekaart 'Toegankelijke stad 2030' en het 'Plan van aanpak diversiteit en inclusie (2019)'. In de

routekaart worden op relevante beleidsterreinen uitgangspunten beschreven om te komen tot een toegankelijk Haarlem in 2030. Het Plan van aanpak diversiteit en inclusie beschrijft welke maatregelen de gemeente intern neemt op het gebied van toegankelijkheid en inclusiviteit, bijvoorbeeld ten aanzien van de scholing en bewustwording van de eigen medewerkers (benoemd in artikel 4.1 van het VN-verdrag), het werving en selectiebeleid en de toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen en informatie (benoemd in artikel 9).

Aandacht voor bewustwording en ontmoeting

In 2018 heeft de gemeente Haarlem een 'jaar van de toegankelijkheid' georganiseerd. Hiermee sluit de gemeente aan bij de bepaling uit het VN-verdrag (artikel 8) en aanbevelingen uit de VNG-handreiking om activiteiten te ontplooiën gericht op bewustwording in de samenleving en het bevorderen van ontmoeting tussen personen met en zonder beperking.

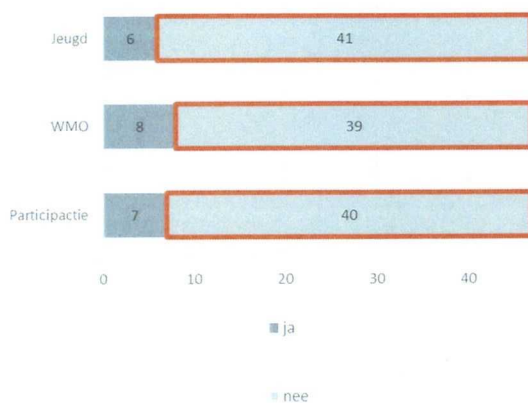
Ervaringsdeskundigen hebben een belangrijke rol

Ervaringsdeskundigen worden nadrukkelijk betrokken bij het ontwikkelen van het beleid en ingezet bij activiteiten gericht op bewustwording. De gemeente heeft hiervoor een aantal ambassadeurs aangewezen uit verschillende groepen (mensen met fysieke, zintuiglijke, verstandelijke beperking, psychische kwetsbaarheid en chronisch ziekte). Hiermee geeft Haarlem invulling aan een belangrijk uitgangspunt van het VN-verdrag: 'niets over ons, zonder ons' (artikel 4.3, VN-verdrag).

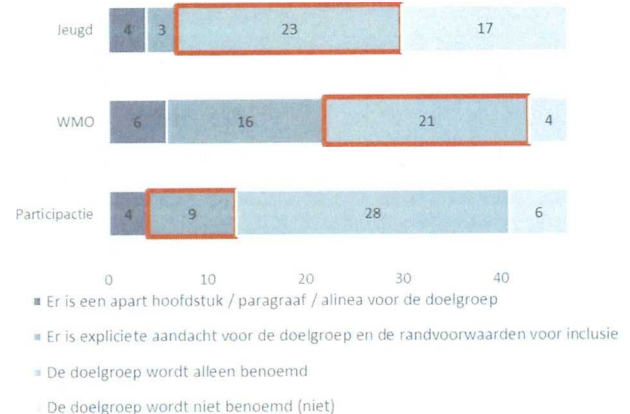
Nog weinig expliciete aandacht voor inclusie in beleidsdocumenten sociaal domein

Het meest recente beleidsdocument over Participatie, Jeugd en WMO (Transformatieprogramma sociaal domein, agenda 2018-2020) dateert van voor het Haarlemse actieprogramma en bevat geen expliciete verwijzing naar het VN-verdrag Handicap. Dit is vergelijkbaar met de meeste andere gemeenten die in het onderzoek zijn meegenomen (zie grafiek 5, Haarlem is oranje omlijnd). In het document wordt de doelgroep een beperkt aantal keren benoemd, in het Participatiebeleid explicieter dan in het Jeugd- en WMO-beleid (zie grafiek 6).

Grafiek 5: Wordt in het beleid sociaal domein expliciet verwezen naar het VN-verdrag Handicap? (Haarlem is oranje omlijnd)

Grafiek 6: In welke mate is er aandacht voor inclusiviteit in het beleid sociaal domein? (Haarlem is oranje omlijnd)

Uit navraag bij de ambtelijke organisatie komt naar voren dat in beleid dat op het moment wordt ontwikkeld op het gebied van Jeugdhulp, wel meer aandacht wordt besteed aan de doelgroep. Het beleidsplan 'Samen voor jeugd' is onlangs in concept besproken met de Commissie Samenleving. Daarnaast wordt in het 'Beleidskader opvang wonen en herstel 2017-2020' en het bijbehorende uitvoeringsprogramma uitgebreid aandacht besteed aan toegankelijkheid op het gebied van wonen.